

पर्यायशैक्षणिककार्ययोजना २०२१-२२

8TH

NOVEMBER

I LANGUAGE -संस्कृतम्

क्र.सं	मासः/सप्ताहः	अधिगमफलानि	निर्देशात्मकक्रियाकलापः	मौल्यमापनक्रियाकलापः
1	नवेम्बर् प्रथमसप्ताहः क्रियाकलापः- १	सप्तमपाठः जीवनसाफल्यम् ➤ कविपरिचयः- जनार्दन हेगडे ।	➤ शिक्षकः जनार्दनहेगडे महोदयस्य भावचित्रप्रदर्शनं कृत्वा देश-काल-कृतीनां परिचयं करोति।	➤ कवि-कृतिपरिचयं लिखत- विद्वान् जनार्दन हेगडे
	क्रियाकलापः- २	➤ पदविभागपूर्वक अन्वयज्ञानम्।	➤ अध्यापकः पदविभागं कृत्वा अन्वयं प्रदर्शयति।	➤ पदविभागं कृत्वा अन्वयं कुरुत-
	क्रियाकलापः- ३	➤ भारतभूमेः विशेषता ।	➤ भारतभूमिविशेषता विषये गणचर्चा ।	➤ १.भारतभूमेः मृत्तिका कीदृशी भवति ? २.ग्रामाः कीदृशाः सन्ति ?
2	द्वितीयसप्ताहः क्रियाकलापः- १	➤ भारतीयानां विशेषता ।	➤ भारतीयानां शौर्य-धैर्य- औदार्यादि गुणविषये गणचर्चा।	➤ १.धनं किमर्थं भवति? २.वनराजः कस्मै भवति ?
	क्रियाकलापः- २	➤ कृषकाणां योधानां त्याग-कार्यनिष्ठा परिचयः।	➤ अन्नदातस्य परिश्रम - कार्यनिष्ठा विषये गणचर्चा ।	➤ १.कृषकः किं पश्यति ? २. केषां स्वदेहविमोहः नास्ति ?
	क्रियाकलापः- ३	भिक्षुकस्य स्वप्नः ➤ भिक्षुकस्य दिनचर्या स्वप्नश्च।	➤ शिक्षकः कथा साहित्य परिचयं कृत्वा छात्रेभ्यः कथा कथने प्रेरणां प्रदास्यति ।	➤ १.भिक्षुकः कुत्र वसति ? २. कस्य स्वप्नः प्रवर्तते ?
	क्रियाकलापः- ४	➤ लृट् लकार परिचयः।	➤ छात्राः पाठे विद्यमान लृट् लकार पदानां आवलिं रचयन्ति ।	➤ लृट् लकारे परिवर्तनं कृत्वा लिखत - पठति ,भवति ,लिखति ।
3	तृतीयसप्ताहः क्रियाकलापः- १	घटकः- चतुरः कालिदासः पीठिका।	➤ शिक्षकः पीटिकारूपेण कालिदासस्य महत्वं विशदयति।	➤ पाठे विद्यमान क्रियापदानां आवलिं लिखन्तु।

			छात्राः अनुवदन्ति।	
क्रियाकलापः- २	<ul style="list-style-type: none"> ➤ महाकवि कालिदासस्य वैशिष्ट्यं अवगच्छन्ति। ➤ तस्य चातुर्यस्य अधिगमनम्। 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ कालिदासस्य देश- कालादि वर्णनं कुर्वन्ति। 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ कालिदासविषये लघुसंभाषणं कुर्वन्तु। 	
क्रियाकलापः- ३	<ul style="list-style-type: none"> ➤ सप्तमी विभक्तेः अभ्यासः । 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ सप्तमी विभक्तेः अभ्यासं करोति। 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ अभ्यास पत्रिकां लिखन्तु 	
चतुर्थसप्ताहः क्रियाकलापः- १	<ul style="list-style-type: none"> ➤ कालिदासस्य चातुर्यम्। 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ सप्तमी विभक्तेः पट्टिकानिर्माणम्। 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ बालिका-कालिदासयोः संभाषणं सचित्र वर्णयन्तु 	
क्रियाकलापः- २	<ul style="list-style-type: none"> ➤ लङ् लकारस्य अभ्यासः। 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ क्रियापदानाम् लट्लकारतः भूतकाले परिवर्तनं कुर्वन्ति। 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ लट् लकारस्य लङ् लकारस्य च रूपाणाम् आवलिं विरचयन्तु 	
क्रियाकलापः- ३	<ul style="list-style-type: none"> ➤ वाक्ये भूतकालस्य प्रयोगं जानन्ति। 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ककालिदासस्य महत्वम् उद्दिष्य चर्चा कुर्वन्ति । 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ अभ्यास पत्रिका 	

अभ्यासपत्रिका-1

I. एकवाक्येन उत्तरं लिखत ।

1	गङ्गाजलमिव नित्यनिर्मलं किम् ?	
2	धनशक्ती किमर्थम् ?	
3	त्यागधनानां गाथां का गायति ?	
4	कृषकः किं पश्यति ?	
5	स्वदेहविमोहः केषां नास्ति ?	
6	कः जीवनसाफल्यम् पश्यति ?	

II. पञ्चषैः वाक्यैः कर्नाटकभाषया संस्कृतभाषया आङ्ग्लभाषया वा उत्तरं लिखत ।

1.	भिक्षुकः कथं राजा अभवत् ?	

अभ्यासपत्रिका-2

I. समानार्थकपदानि लिखत ।

१. मन्दिरम् =

२. वनराजः =

३. निर्मलम् =

II. संयोज्य लिखत ।

१. क्रीडायै

२. युद्धरतानां

३. पदसेवा

४. देशे

सप्तमीविभक्तिः

प्रथमाविभक्तिः

षष्ठीविभक्तिः

तृतीयाविभक्तिः

चतुर्थीविभक्तिः

III. ससूहेतरं पदं लिखत ।

१. बालः, रामः, प्रातः, कृषकः ।

२. गाथाम्, सेवा, बाला, स्वरूपा

३. त्यागधनानाम्, शिवगुणगानम्, वीराणाम्, युद्धरतानाम् ।

IV. भावार्थं लिखत-

मृदपि च चन्दनमस्मिन् देशे ग्रामो ग्रामः सिद्धवनम् ।

यत्र च बाला देवीस्वरूपा बालाः सर्वे श्रीरामाः ॥ १ ॥

अभ्यासपत्रिका-3

1. उदाहरणानुगुणं परिवर्तयत ।	उदा :- हसति – अहसत्
------------------------------	---------------------

1	खादति	
2	स्मरति.	
3	क्रीडति	
4	पठति	
5	गायति	

II. सप्तम्यन्तेन पदेन रिक्तस्थानं पूरयत ।

१. नारदः ----- सञ्चरति । (लोकाः)

२. छात्राः ----- भवन्ति । (विद्यालयाः)

३. पुष्पाणि ----- सन्ति । (माला)

४. बालकाः ----- मग्नाः सन्ति । (कार्याणि)

५. प्राणिनः ----- भवन्ति । (वनम्)

III. सप्तम्यन्तानि पदानि चिनुत ।

वनाय, उद्यानेषु, कथासु, विद्यायाम्, छात्रयोः, लतायाम्, देशस्य, तैलेषु, दीपात्, कलायाः, रथानाम्, देवतासु

सप्तम्यन्तानि पदानि	
1	2
2	4
5	6

IV. उत्तराणि चित्वा कोष्ठके लिखत ।

1	मीनाः अत्र सन्ति	जले	महाभारते ,दर्पणे ,वने रामायणे, ग्रन्थालये मन्दिरे , जले
2	विग्रहः अत्र अस्ति		
3	पुस्तकानि अत्र सन्ति		
4	कौरवपाण्डवानां कथा अस्ति		
5	रामस्य कथा अत्र अस्ति		
6	मुखम् अत्र पश्यामः		
7	क्रूरमृगाः अत्र सन्ति		

प्रश्नपत्रिका
प्रथमभाषा संस्कृतम्

कक्षा- अष्टमी

अङ्काः-20

- I. एकवाक्येन उत्तरं लिखत । 1 x 4 = 4
1. भिक्षुकः कुत्र शयनं करोति ?
 2. कृषकः किं पश्यति ?
 3. धारानगरस्य राजा कः ?
 4. धनशक्ती किमर्थम् ?
- II. रिक्तस्थानानि पूर्यत। 1 x 2 = 2
1. कालिदासः प्रति गच्छन् आसीत् ।
 2. नित्यं प्रातः शिवगुणगानंखलु शत्रुपरा ।
- III. कविकाव्यविचरं लिखत- 1 x 2 = 2
1. विद्वान् जनार्दन हेगडे
- IV. वाक्यानि रचयत। 1 x 2 = 2
1. आस्थाने
 2. क्रीडन्ति
- V. ससूहेतरं पदं लिखत । 1 x 2 = 2
१. बालः, रामः, प्रातः, कृषकः ।
 २. गाथाम्, सेवा, बाला, स्वरूपा
- VI. नामपदं - क्रियापदं च पृथक् कुरुत । 1 x 2 = 2
- पण्डिताः , शोभते , बालिकाम् , कपयः , श्लोकम् , अवदन् , दीयते , शाखाः , प्रायच्छत्
- VII. भावार्थं लिखत- 1 x 2 = 2
- हरिमन्दिरमिदमखिलशरीरम् धनशक्ती जनसेवायै
यत्र च क्रीडायै वनराजः धेनुर्माता परमशिवा ॥
- VIII. इतरवचनद्वयं लिखत । 1 x 2 = 2
१. पादपाः ।
 २. जम्बूफलम्।
- IX. पश्चपैः वाक्यैः संस्कृतभाषया, कन्नडभाषया, आङ्ग्लभाषया वा उत्तरं लिखत । 1 x 2 = 2
1. कालिदासः 'कविकुलगुरुः' इति कथं प्रसिद्धः अभवत् इति विवृणुत ।